

T Ü R K İ S T A N

ŞARKI VE TÜRKÜ

GÜFTELERİNDEN BİR DEMET

1985

Vefakâr kardeşim

Seyit Ahmet BOZKURT'a...

T Ü R K İ S T A N

Şarkı ve Türkü

Güftelerinden bir demet

Hazırlayan

A.ŞEKÜR T U R A N

Türkistan Şarkı ve Türkü Güfteleri Hakkında Açıklama

Yurdumuzda, Türk müziğinin bir uzantısı olan Türkistan müziğine ilgi gittikçe artmaktadır. Bazı topluluklar, Türkistan müziğini halkımıza tanıtmak ve sevdirmek için büyük bir uğraş içindeler. Ancak bazı amatör gençlerin, tüm iyi niyet ve çabalarına rağmen, Türkistan Lehçesine aşina olmadıkları için güfteleri, plâk ve kasetlerden, yazıya aktarıırken, zorlandığı, yanlışlıklar yaptığı görülmektedir. Bu gençlere kısmen de olsa yardımcı olabilmek için derlemiş olduğum, Türkistan Şarkı ve Türkülerinden en yaygın olanlarının güftelerini seçtim.

Bunu seçerken Türkistan Türkü ve Şarkılarını öğrenmek isteyenlere kolaylık olsun için, Türkiye'de yerleşen Türkistanlı'ların çoğunun bildiği parçalara ağırlık verdim. Araştırmacılar bu güfteler sayesinde, bilen kişilere söyleterek, notayı alma imkânını da bulabileceklerdir. Yalnız, bütün çabalara rağmen, Türkistan Lehçesindeki bazı kelimeler bu yazımızda tam yazılamadığı için az da olsa söyleme hatası olmaktadır. Okurlarımın hoş görüsüne sığınırım. Diğer taraftan Türkistan'a özgü kelimelerin de karşılığı verildi. Böylece, şarkı ve türküler daha iyi anlaşılabilir olacaktır.

Bu açıklamayı bitirirken şarkı ve türkülerin derlenmesinde yardımcı olan Sayın Hamit ÇÖKTÜRK'e, bu risalenin basımında yardımlarını esirgemeyen Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi Sekreteri Mustafa GÜL'e, Matbaa Müdürü Sayın Erdem ÖZBAŞ'a ve daktilo işini yürüten Sayın Mehmet İsa BEK'e teşekkür ederim.

H A R M A Y M I Z A S L A

HARMAYMIZ ASLA, VETEN YOLIDA
KAHRIMANLERNING BASKAN İZIDA
TUĞ NIŞANIMIZ BATOR BİLEK'TE
KÖKREKLER ELMAS SEPNING ALDIDA.

İRDEMİZ ÇING PEHLİVANLAR BİZ
VETEN YOLIDA KAHRIMANLER BİZ

BASTI UZUN YIL BİZNİ PELÂKET
HER DEM UÇRADI KANLIK HELÂKET
KÜRGEN KÜNİMİZ GÜYA KIYAMET
TENGRİM YAR BERSUN EMDİ HİDAYET

İRDEMİZ ÇING PEHLİVANLAR BİZ
VETEN YOLIDA KAHRIMANLER BİZ

KANLER AKSA MU ERKİN KÖREŞTE
CANLAR ÇIKSA MU VETEN YOLIDA
ARKA ÇEKİNİŞ BİZGE NAMUSTUR
HAYAT YOLIDA KANLIK KÖREŞTUR

İRDEMİZ ÇING PEHLİVANLAR BİZ
VETEN YOLIDA KAHRIMANLER BİZ

G Ü Z E L T Ü R K İ S T A N

GÜZEL TÜRKİSTAN SENGE NE BOLDI

SEBEB VAKITSIZ GÜLLERİNG SOLDI,

EY GÜLLERİNG SOLDI.

ÇEMENLER BERBAD, KUŞLAR HEM FERYAD

HEMMESİ MAZLUM, BOLMAZMIDIR ŞAD,

EY BOLMAZMIDIR ŞAD.

BILMEM NE ÜÇÜN KUŞLAR UÇMAZ BAĞÇELERİNGDE

EY BAĞÇELERİNGDE (2 defa)

BİRLİĞİMİZNING TEBRENMEZ TAĞI,

ÜMİDİMİZNING SÖNMEZ ÇIRAĞI,

EY SÖNMEZ ÇIRAĞI.

BİRLEŞ EY HALKIM KELGENDİR ÇAĞI,

BEZELSİN ENDİ TÜRKİSTAN BAĞI,

EY TÜRKİSTAN BAĞI.

KOZGAL HALKIM YETER ŞUNÇA CEBRU CEFALAR,

EY CEBRU CEFALAR. (2 defa)

AL BAYRAĞINGNI HALBİM OYGANSIN,

KULLIK ESARET BARÇASI YANSIN,

EY BARÇASI YANSIN.

KUR YENĞİ DEVLET, YAVLAR ÖRTENSİN,

ÖSİB TÜRKİSTAN KADDIN KÖTERSİN,

EY KADDIN KÖTERSİN.

YAYRAB, YAŞNAB ÖZ VETENNING GÜL BAĞLARIDA,

EY GÜL BAĞLARIDA. (2 Defa)

A L T U N B Ö Ş Ü K

MEN TUĞULUP, OYNAP ÖSKEN
KIZIL GÜLDEK BAĞLAR KALDI.
İĞİZ İĞİZ HOY ÇIRAYLIK
YAKUT TAŞLIK TAĞLAR KALDI.

BOĞA, MERAL PADA PADA
OYNAP YÜRGEN SAYLAR KALDI.
TAĞ BAĞRIDA OYNAP SEKREP
BOTAÇAKLAR, TAYLAR KALDI.

İĞİZ TAÇNING YAN BAĞRIDA
SUVLAR AKIP, KENG KOYNIDA
KUŞLAR SAYRAP, HER YANIDA
YEŞİL, YEŞİL KIRLAR KALDI.

SUV BOYIDA ŞILDIRLIŞIP
TAZIM KILIP, BAŞ EGİŞİP
MEN YETİMİNİ UZUTUŞUP
LEYLİ-MECNUN TALLAR KALDI.

CİM-CİT KÖÇE, AYDIN KIÇE,
BULAK BOYLAP, BAĞÇE BAĞÇE
YULDUZ SANAP, TANG ATGUNÇA
OYNAP ÖSKEN ÇAĞLAR KALDI.

KALDI YURTUM, KALDI BAHTIM,
KALDI MENİNG HÜR CENNETİM,
YAV KOLIDA KARA BAHTIM,
ALTUN BÖŞÜK YURTUM KALDI.

NOT : Bu güzelleme Doğu Türkistan şairlerinden,
Abdurrahim ÖZKÜR'e ait olup, yalnız ALTUN BÖŞÜK
olarak söylenen kısmı, Mesud SABİR'in yazdığı,
NİYAZ KIZ, piyesinden alındı.

A P P A K A P P A K T O Ş K A N L A R

APPAK APPAK TOŞKANLARING SAYDA OYNAYDU

ÖYLENMİGEN YİĞİTLERİNG TOYDA OYNAYDU

AH TOYDA OYNAYDU, AH TOYDA OYNAYDU.

BADAM KAPAK, YUPKA TAMAK HALIMNI SORSANGÇU

ÇAÇI SÜMELEK, BELİ KÜMELEK HALIMNI SORSANGÇU

ATIM YUMALAP, SUNDURADU İGERİMNI EY

ATA ANAM EPPEMEYDU SÖYGENİMNI EY

AH SÖYGENİMNI EY, AH SÖYGENİMNI EY.

BADAM KAPAK, YUPKA TAMAK HALIMNI SORSANGÇU

ÇAÇINGİZ KARA, ÇAÇINGİZ UZUN HALIMNI SORSANGÇU

YİĞLİMANG KIZ, YİĞLİMANG KIZ TOYINGİZ BOLDI

ALTUN BİLEN TÖŞEGİNGİZ ÖYİNGİZ BOLDI

AH ÖYİNGİZ BOLDI. AH ÖYİNGİZ BOLDI.

BADAM KAPAK, YUPKA TAMAK HALIMNI SORSANGÇU

ÇAÇI SÜMELEK, BELİ KÜMELEK HALIMNI SORSANGÇU

O YAN ÖTEP, BU YAN ÖTEP ALAY KÖNGLENGNI

KAÇUGUNING BALASİDEK, İGEY BOYNINGNI

AH İGEY BOYNINGNI, AH İGEY BOYNINGNI

BADAM KAPAK, YUPKA TAMAK HALIMNI SORSANGÇU

ÇAÇI SÜMELEK, BELİ KÜMELEK HALIMNI SORSANGÇU

KARA KARA KARGALARNI HARMANDA DEYDU

ÖYLENMİGEN YİĞİTLERNİ ARMANDA DEYDU

AH ARMANDA DEYDU, AH ARMANDA DEYDU

BADAM KAPAK, YUPKA TAMAK HALIMNI SORSANGÇU

ÇAÇI SÜMELEK, BELİ KÜMELEK HALIMNI SORSANGÇU

NOT : Bu türkü Doğa TÜRKİSTAN'ın, Hoten vilayetine bağlı Guma

kazasında yaygın bir türkü olup, diğer yörelerde de başka va-

riyantları vardır.

K A M B E R H A N

Davançingning yoli kattik, tarvuzi tatlik,
Davançingda bir yarim bar, Kambar Han atlik.

Kamberhanning saç popiği, yerge tigemdu,
Kamberhandın sorap baking, erge tigemdu.
Erge tekse manga teksun, tengesi bilen,
Kamberhanni epkaçaylı yengesi bilen.

Kamberhanım, Kamberhanım yelpüp koyay mu,
Yelpügüçning sayısında söyekoyay mu.

Y A N I M G A K E L M E D I N G Y A R I M

Acem mu kelmeding yarim,
Yolungga bargudek boldum.
Kolumga koş piçak alıp,
Yürekni yargudek boldum.

Oynivalaylı aydingda,
Men mu bar mu yadingda.

Keçelerde ay tuğdu,
Seherlerde Çolpan kız.
Seni dep tuğulgan biz,
Aç koynungni çokân kız.

Oynavalaylı aydingda,
Men mu bar mu yadingda.

Hava mu, hava midur,
Kar yamgur yagar midur,
Kız üçün yiğit ölmek,
Dünya'da reva midur.

Oynavalaylı aydingda,
Men mu bar mu yadingda.

T E L L E R İ M Y A P R A K

Tenlerim yaprak, yarey,
Titrep tohtıdı.
Yürükim dertlik, yarey,
Erkin sokmıdı.

Çünkü ey yarim, yarey,
Rakipler yaman.
Ger boysunmısang, yarey,
Yığlatur zaman.

Mening çirayım,
Sargaydı saman, yarey.
Endi men kettim,
Sen bolgın aman.

B U B A Ğ Ç E D E K İ M L E R B A R

Bu bağçede kimler bar

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Erler bilen kızlar bar

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Eteğim şemalige

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Oynaşkalı kız yahşı (2defa)

Oyneng yar, oyneng

Gül bağçeler açılısın

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Bizge köre siz yahşı

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Gül gonçalar tireylik

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Hay, hay hanım yarım siz

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Sevgen yarge bereylik

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

Siz meni sevgen yarım siz

Oyneng yar, oyneng (2 defa)

N E M E N G Ğ Ğ Ğ

Nemenganning köçesını

Tar dep yağlaymen yarey (2 defa)

Özi appak köngli kara

Yar dep yağlaymen yarey (2 defa)

İgiz uçup aynı kördim

Çarhu felekte yarey (2defa)

Ay aldım da, kün keynimde

Hasret içinde yarey (2 defa)

Peske tüşüp yarı söyledim

Kimhab öşek'te yarey (2 defa)

Çıkmas otnu mangge saldı

Derdim içimde yarey (2 defa)

Ah Nemenganning köçesını

Tar dep yağlaymen yarey (2 defa)

Özi appak köngli kara

Yar dep yağlaymen yarey (2 defa)

NOT : Bu Halk Türküsü Batı Türkistan'ın Nemengân şehrine ait olup, Doğu Türkistan'da da yaygındır.

A L M A H A N

Bakka kirdim kiçelep, Almahanni yitelep (2 defa ,
Almahana arkımda kaptu, yol tapalmay temtilep

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa ,
Almahanning meydesi Lükçün'de atkan pahtıdek (2defa ,
Sönggüçüning goşu yok, rende salgan tahtıdek

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa ,
Almahanning yolları üçyüz atmışning yolu (2 defa ,
Almahana katırap, teşildi piheyning songı

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa ,
Almahanning atını anglap, yügürüp qeldim yıraktım (2 defa)
Almahanni köremen dep, yıkılıp tüştüm dırahtın.

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa)
Almahanning bıgıda üç tüp anarı taşkırı (2 defa)
Almahana sep silingla, uttu tışı taşkırır

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa)
Almahana ötek amsam, patmıdı paypak bilen (2 defa)
Ömrüm şundak öter mu, Almahana maymak bilen

Ah canımeı Almahaney kaysı bağıning güliseney (2 defa)

NOT : Bu Turfan türküsü kadın, erkek eşliğinde oyunla söylenir.

Z Ö H R A C A N I M

Zehra canım vesling izlep
Rakip kolıga tüştüm emdi,
Kiçe, kündüz didar izlep
Ottek yanıp, öçtümd emdi.

Ömrüm öttü tınmay yığlap
Közüm kanlık yürek zerdap
Muna akıbet boldım harabey
Yardıñ cüda boldım emdi.

Tahir derler namım kaldı
Figan bilen zarım kaldı
Ecel meni koynığa aldı
Arman bilen öldim emdi.

NOT : Bu deyişin Doğu Türkistan şairlerinden Lütfullah Mutallif'e
ait olduğunu söyleyenler olmakta ise de kaynak gösterememiştir.

S E N K İ M N İ N G O Ğ L İ S E N

Sen kimning oglusen oylasangçu
İzzeting hörmeting kem bolur mu,
Kökregingdin yanar otlaring
Saç, koyma, zalımlering tuğyan.

Çong babang tiği bilen cehanni
Titretip, tevretip şol cehanni
Yurtumuz oyganış vahtıdır
Oyganingız din islam askeri

Kaçanguçe bolamız kâpirlerge kul
Müsülman bolsang cenge teyyar bol
Yurtumuz oyganış vahtıdır
Oyganingız din islam askeri

NOT : Bu marş 1932'de (Doğu Türkistan'da) Hoten'de
Mehmet Emin BUĞRA'nın önderliğinde kurulan Hükümet
Askerleri okumuştur.

V E T E N B A L A S I

Angla ey vatan balları,
Şamallardın habar kiledu.
Kahralık, küçlük bahatur erler,
Şir ve yolbarslar kiledu.

Yav köksüğe hançar urup,
Mert oğlanlaring kiledu.

Yaşa vatan, ming yaşa, anayurt vatan,
Vatanım, milletim, halkım dep,
Örtengen perzending kiledu.

NOT : Bu şarkı 1948 senesinde Doğu Türkistan, Urumçi Ortaokulunda
şarkı olarak söylenmiştir.

K U R T U L U Ő Y O L I D A

KurtuluŐ yolıda suvdek aktı bizning kanımız,
Sen üçün ey yurtumuz, bolsun feda bu canımız.
Yurtumuz biz yüz közengni kan bilen pak eyledik,
Emdi biz kirletmegeymiz, çünkü Türk evladı biz.
Yar-hemdem boldu bizning himmetimiz sen içün,
Kalbımızde bar idi, kurtuluŐka imanımız.
Atılâ, Cengiz, Oğuz dünyanı titretken edi,
Can berıp, nam alamız biz hem olar evlâdımız.
Çıktı can hem aktı kan, düşmandın boldı el aman,
Yaşasun, hiç ölmesun, parlansun istikbâlımız.

U L U Ğ T E N G R I M

Türkning yolu aydınglansun, tozsun o çanglar,
Parıldasun kün kebi o, bitsun hainler,
Türkistanning tağlırıda kozılar yaylar çıraylık,
Tağ Türkleri kımız üçün yilkılar bağlar,
Ey veten balısı aç közing, emdi olturma,
Kıl hizmet yurtınga yardım ber turma.

NOT : Her iki şarkı, 1932'de Şarkı Türkistan Cumhuriyeti-
nin ilânından sonraki günlerde, okullarda söylenmiş-
tir. Ayrıca " KurtuluŐ Yolıda " isimli şarkı, marş
olarak da okunmuştur. 1948 senesinde, Urumçi Orta
okulunda da okul şartısı olarak öğretilmişti.

M E N Ö L Ü R M E N

Men ölürmen, men ölürmen,
Yolda koymangla meni. (2 defa)

Yolda koysangla, koyungla yey,
Çöllerde koymangla meni. (2 defa)

Men ölep toprakta yatsam,
Kim meni yad eylesun. (2 defa)

Doslerim gâmkın bolup,
Düşmenlerim şad eylesun. (2 defa)

NOT : Bu şarkı, Gulca Vilayetinden, Nebi Can'dan alındı.

S E N, S E N M E N İ S E N

Sen, sen meni sen, harabı kılding meni sen ey,
Otlarga sılıp, kâbabı kılding meni sen ey,
Tünler kiçisi tohılar, feryad kılıdu ey,
Hayvan canıda, Allah'ını şol yad kılıdu ey.

Sen, sen meni sen, sen öltüremsen, meni sen ey,

Bışımga balâler keltüremsen mangga sen ey.

Hey dos men nâle kılray, şamu seher yar ışkıda,
Canımını birey, ol siperi yar ışkıda.

K I Z I L G Ü L

Kızılgül arasıdın,
Boyungı körep kaldım.
Endi eyitmısam bolmas,
Men sangga köyep kaldım.⁽²⁾

Yarı, yarey peşmegim.
Könglekleringni kim tikken,
Izmalarını kim oygan,
Özi nâzük, boyı yılva,
Yarım sangga kim toygan.

Yarı, yarey peşmegim.

NOT : Bu türkü Kargalık
kazasına aittir.

K Â K K Ü K T O L A S A Y R A Y D U

Kâkkük tola sayraydu yarey,
Bahar bolgan okşaydu.
Könglım hoş bolup kaptu cenımeı,
Yarım kelgen okşaydu.

Kâkkükler kelip kaptu yarey,
Yaşaygan tireklerge,
Yarımını hıyal kılсам cenımeı,
Ot ketti yüreklerge.

Kâkkük aşığı Zeynep yarey,
Biri bağda, biri tağda.
Kâkkük sayrıgan çağda cenımeı,
Men yarım bilen bağda.

NOT : Bu türkü Doğu Türkistan'ın
Kaşgar vilâyetinden alınmıştır.

V A Y Y A R S E N E M

Andak etmengla meni, vay yar senem,
Mundak etmengla meni, vay yar senem,
Akıbet lâzım bolarmen vay yar senem,
yaşlap atmangla meni, vay yar senem.

Almalık bakka kirip vay yar senem,
Bir almanı yer mu kişi vay yar senem,
Derdi bar, canı barnı vay yar senem,
Kongan tereklerdin sorang vay yar senem.

Men yigitning derdini derding yaman,
Ziba hanım yardın sorang vay yar senem.
Yağni tumançang besip, topa kelur vay yar senem,
Kimhap tonnu yepinip, yar keledur vay yar senem.

A Y D I N K E Ç E L E R

Ak aydın keçeler,
Appak aydın keçeler,
Gül bilen reyhan buraydu,
Yâr yürgen köçeler.

Alatakka kar yağdı,
Kün çıkmay erip ketti.
Şu bahtsız Almahanga, (x)
Er çıkmay karıp ketti.

Attın yahşısı toruk,
Aızning yahşısı oruk,
Almahanga karangla,
Yüzleri ecep koruk.

Ak leyli, kızıl leyli,
Yarning bar mikin meyli,
Bolسا bolmasa meyli,
Men yarning kalenderi.

Almahan sening boyung,
Aaçan boladı toyung,
Men toyunga barmeymen,
Kuçaklap söyüp koyung.

(x) : O günkü ortamda, takılmak istenen kızın adıyla değiştirilerek söylenirmiş.

SADIR PELVAN DESTANINDAN

Sadir dep atım kaldı,
Dangzangda hetim kaldı,
Dangzangnı okup körsem,
Beş balam yetim kaldı.

Yamulda tola yatıp,
Çaçım bir kuçak boldı,
Yamul'dan kaçır çağda,
Kovuga pıçak boldı.

Yamulnı teşip koyup,
İkki çıktım talaga.
Meni bakkan beş yayı,
Emdi kaldı balaga.

Yamulning yagaçları,
İgiz karagay çenze.
Yamuldın kaçır çıkkan,
Uğul bala hohenze.

Yamuldın kaçır çıkıp,
Yatkan yerim Yanbulak.
Hudayımdın tileymen,
Minip ketkidek ulak.

Menim beş balam bat'tı,
Biri pennâme okıydı.
Meni apırıp atsa,
Tenimni karga çokıydu.

Yamuldın kaçır çıkıp,
Putlarım yeğir boldu.
Şalvarnı kebab kılсам,
Bir obdan beğir boldu.

Kaçmakka hıyal eylep,
Aemi yassıdım kaşta.
Akhan bilen Karahanning,
Vedesı iken başta.

Sadır kiyedu doppa,
Hitay kiyedu moza,
Arkımdın çepip keldi,
Hitay degen meyguzе.

Yamuldın kaçır vak'ta,
Kazançı bilen kaçkan.
Çerikler kovlap kelse,
Kar keçip, davan aşkan.

Yamuldın çıkkan künü,
Yoldaş bilen tepiştim.
koğlap çıkkan çerik bilen,
üç küngeçe atıştım.

Meni emdi palaydu,
Şavahan toğaç yakkın.
Beş balam yetim kaldı,
Minetmey obdan bakkın.

Sadırnıng mingen atı,
sağrısında alısı,
Eli 'de hotun kaldı,
kuçağıda balası.

Çerik çıktı yepilip,
Sadir attı tepinip,
Dalda kılğan kara taş,
Cuvamnı aldı yepinip.

Sadir menu sadir men,
Sadir boymay kindür men,
rağ yolunu sorasang,
Birini koymay bilürmen.

Çong yolda ketip barsam,
Bir çerik tutay deydu.
Başka tartıp bir salsam,
Ene yol, ket a deydu.

Aylan:, tola yürüp,
Hoyma zeriktım şedin,
Hudayım ayırmısın,
Kazançı degen yeden.

Men sepilge çıkkada,
Huda saklasın oktan.
Hudayım özeng sakla,
Becinlik degen poktan.

NOT : Sadir pehlivan destanından alınan bu deyişler,
Uygur türkleri tarafından severek, beğenerek
Türkü ve şarkı olarak söylenmektedir.

A T U Ş ' N I N G Y O L I Y A M A N

Atuş'unga bargunça,

Buraydu Beşkerem bağı. (2 kere)

Ecep mu yaman iken,

Köyek otının dağı. (2 kere)

Ey gül yarım,

Yürekim köydü dayım.

Kandak kılıımız gül yarım,

Kandak kılıımız ayım.

Sening menu, sening men,

Sening bolmay, kimning men,

Atuş'nung bazarıda cenimey, (NAKARAT)

Sativalgan kulungmen.

Hey tallavalgan gülümgen.

Atuş'nung yolu yaman,

Toşuydu otan, saman. (2 kere)

Nadan ballar bilmeydu,

Hemmıdın köyek yaman. (2 kere)

Atuşungga bagunçe,

Çekmenimni sayettim. (2 kere)

Sayısıda özem yatıp,

Sen yarımını yad ettim. (2 kere)

Sening menu, sening men,

Sening bolmay, kimning men.

Atuş'nıng bazarıda cenimey,

Tallavagan güling men,

Sativalgan kulung men.

NOT : Bu türkü Kaşgar'ın Atuş kasabasına ait bir halk türküsüdür.
Başka yorelerde de varyantları vardır.

T Ü R K Ü L E R

Men bardım kiçe bilen,
Iriknıng içi bilen,
Mening kolum bağlandı,
Yarımnıng çeçi bilen.

Sen mening nigârım sen,
Boynumda tumarım sen,
Karangu kiçelerde,
Yandurgan çırağım sen.

Altun bilen rehnanı,
Yarınga tutay deymen,
Men yarning heridarı,
Su bilen yutay deymen.

Asmanda mening ayım,
Turpan'da mening cayım,
Körsengla salam dengla,
Kaşğar'da mening yarım.

Yamgurlar tola yağsa,
Öydın ötüdü tamça,
Men yarı sığında,
Putum at, kolum kamça.

Yarım sening ünüingni,
Yıraktın anğlap keldim.
Sen övetken potını,
Bilinge bağlap keldim.

Gülmıdı açılğılı,
Gonçamıdı kayrılğılı,
Vedimiz şundağmıdı,
Ölmey turup ayrılğılı.

G A R İ P S E N E M D E N

Ey yaranlar, kadirhanlar,

Ne boldı yarım kelmedi.

Işkı otıda köyedü canlar,

Ne boldı yarım kelmedi.

Gül yüzünü körgüm kelur,

Billeleşip yürüm kelur.

Daim devran sürgüm kelur,

Ne boldı yarım kelmedi.

Ya bir yaman dertke saldı,

Ya ki unı bentke saldı,

Ya zındanga solap aldı,

Ne boldı , yarım kelmedi.

Kelurmen dep vede kıldı,

Endi meni dertke saldı.

Mana vakit çaşkâ boldı,

Ne boldı yarım kelmedi.

Dert üstüğe dertler boldı,

Garip dilğa hasrat toldı,

Kolımdaki gülüm soldı,

Ne boldı yarım kelmedi.

Yürek boldı, pare pare,

Bu dertlerge bar mu çare,

Yığlar garip, bu biçare,

Ne boldı, yarım kelmedi.

Men neyleyin nâzük kolum bağlandı,

Yar cemalını körmey, öler okşaymen.

Karakçılar öltürmekke çağlandı,

Yar cemalını körmey, öler okşaymen.

Bu canıma kast kıldı Karakçı apet,

Mundın kurtulmağım yoktur salâmet,

Göya boldı mengâ rozi kıyamet,

Yar cemalingni körmey, öler okşaymen.

Yakamni çâk etip, eyledim feryat,

Ecep hoş nâtavandar kameti şemşat,

Yokalsun, hem bozulsun, bu çarhı nâşat,

Yar cemalingni körmey, öler okşaymen.

Garipning pirüdür, Cüneydil Bağdadi,

Sendin özge kimge yeter feyyadi,

Allah bersun aşıklarning muradi,

Yar cemalingni körmey, öler okşaymen.

A S K E R L E R M A R Ş I

Atke mining askerler, Tengri atını aytıp, (2 defa)

Timur bilen Baburning ruhlarını şad etip. (2)

Dost askerler, dost baturlar,

Uşla, uşla, koyma, koyma, Allah, Allah dengler. (2)

Tahta köpri bitti mu, asker baleler ötti mu, (2)

Düşmenlerni öltürüb, muradlerige yetti mu. (2)

Dost askerler, dost baturlar,

Uşla uşla, koyma koyma, Allah Allah dengler. (2)

İşik aldı Han sufa, hanler kelib oynasun, (2)

Uruşge ketgen askerlerni Afrasiyap kollasun. (2)

Dost askerler, dost baturlar,

Uşla uşla, koyma koyma, Allah Allah dengler. (2)

Bu taglerde kim yatgen, asker balaler yatgen,

Yanbaşige taşler batıb, düşmenlerge ok atgen. (2)

Dost askerler, dost baturler,

Uşla uşla, koyma koyma, Allah Allah dengler. (2)

NOT : Bu halk marşı Güney Türkistan'ın Andhuy şehrinden,

Mehmet Sabir Kârgar'den alındı. Mehmet Sabir, halen Ankara'dadır.

COŞUP GELYANDIR ÇOFAN

Gara gumun gücünnen,

Aylar salyar yüzünnen,

Giz yüreyi çöşenne,

Coşup gelyandur çofan.

Aylanayın adınnan,

Çıkarmağın yadingnan. (NAKARAT)

Giz yüreyi coşenne,

Coşup gelyandır çofan.

Bahar geldi, yaz geldi,

Aydım geldi, saz geldi,

Buzler geldi, gış geldi,

Basım ova gel çofan.

NOT : İran Türkistan'ından bir türkü. Bu türkü de Mehmet

Sabir Kârgar'dan alınmıştır.

K Ü L Ü P - S A L C A N

(Kazak Türküsü)

Çın ayavlı ardağdı alaçımay,
Meyirbandı alağdın balasınay, çirkinay,
Çirkin menin; elimay elde cürüp oynap,
Külüp salgan sayran, ah künümay.

Ata cavı kamonos Orıs, Kıtay tartıp alıp,
Gül kılğan galasınay, çirkinay (2 defa)

Kam görüb bob ösürüp kakkan atam,
keşirimdi keşirip bakkan atam,
Tabannan et, mandaydan ter agızıp cetkinceğim,
Devçedin canım betam cirkinay (2 defa)

Süyek carıb kuvanıp tapkan anam,
Tünde uykusun tört bölüp bakkan anam,
Omıravınan agızıp ak sütündü kulunçağım,
Devçedin canım balan çirkinay (2 defa)

Kirin cuvup kindiğim kesken cerim,
Esim cıyıp ercetip ösken cerim,
Alaçımın besigi öz otanım, muhabbetin,
Könlümdü tesken cerim, çirkinay. (2 defa)

Kaılı kısta köz salıp külüp, oynap
Caylavüne savukkıp biye baylap,
Erkin öskön otanım, alaş curtı azat bolar,
Kün kaşan ah kudaylap, çirkinay. (2 defa)

Kayran curtka sargaymay, kaçan baram,
Azat bolar kay zaman asıl Kalam,
Kaygımdı aylant kayratka kaçırılı kıp,
Kek alarlık bolattay hak tagalam çirkinay. (2 defa)

NOT : Bu şiiri Türkistan'lı Kazak Kadın Mücahitlerden KAPSAN
ÇOBANOĞLU'ndan aldık.

	S	Ö	Z	L	Ü	K
Aldında	:	Önünde		Göş		: Et
Anglap	:	İşitip		Harmaymız		: Yorulmayız
Almahan	:	Bayan adı		Heridar		: Müşteri
Atuş	:	Kaşgar'ın kazası		Egey		: Egeyi bükeyim
Aydım	:	Türkü, şarkı		İgiz		: Yüksel
Aylanayın	:	Bayılayım.		İşkı		: Aşkı
Bar	:	Var		Izma		: Düğme iliği
Bargudek	:	Varacak		Kâkkük		: Bildircin
Beğıda	:	Bağında		Kamberhan		: Bayan adı
Basım geldi	:	hemen geldi		Karakçı		: Yol kesen
Beşingä	:	Başıma		Kararğu		: Karanlık
Bolmay	:	Olmayıp		Karçuğ		: Atmaca
Boysunmak	:	Boyun eğmek		Kaysı		: Hangisi
Buraydu	:	Kokuyor		Kazançı		: Yer adı
Cenimey	:	Canım hey (Halk ağzı)		Kelip		: Gelip
Cuva	:	Deri elbise		Keçelep		: Geceleyip
Çâk	:	Yırtık		Keledu		: Gelir
Çağlandı	:	Niyetlendi		Koruk		: Buruşuk
Çâşkâ	:	Öğlen		Koş pıçak		: Hançer
Çarhı nâşat	:	Gamlı dünya		Kovuga		: Kaburga
Çekmen	:	Uzun elbise		Kökrek		: Göğüs
Çing	:	Sağlam		Könglü		: Gönlü
Çerik	:	Paralı asker		Körep		: Görüp
Çang	:	Toz, duman		Köyüp		: Yanıp, tutuşup
Çofan	:	Çoban		Köçe		: Sokak
Çong	:	Büyük		Kümelek		: Sıkılmış, ince
Çokân	:	Genç kadın		Lükçün		: Yer adı
Dalda	:	Gölge		Maymak		: Eğri
Dangza	:	İsim listesi (Çinçe)		Meyguze		: Sövme(...) Çince
Davan	:	Dağ geçidi		Moza		: Kalpak
Davançing	:	Bir geçit adı		Moydungza		: Yer adı
Dek	:	Gibi		Obdan		: İyi
Derahten	:	Ağaçtan		Okşas		: Benzer
Epkkaçmak	:	Alıp kaçmak		Otnı		: Ateşi
Ferzent	:	Yavru		Oygan		: Uyan
				Orık		: Zayıf

Oylasangçu	: Düşünse	Tengrim	: Tanrı
Oyneng	: Oynayın	Tohu	: Tavuk
Oynavalaylı	: Oynayalım	Tohtadı	: Durdu
Uçmesun	: Sönmesin	Toğaç	: Bir nevi çörek
Urtengen	: Yanıp tutuşan	Toruk	: Doru at
Ölüp	: Büyüyüp	Toşkanlar	: Tavşanlar
Ütek	: Çizme	Tumar	: Muska
Otep	: Geçip	ruğulup	: Doğup
Oy	: Ev	rüşüm	: Düşüm
Pes	: Aşağı, adı	Tüşüp	: İnip
Patnadi	: Sıgmadı	Uçradı	: Rastladı
Peryat	: Feryat	Uşla	: Yakala
Paypak	: Çorap	Uttu tişi	: Ön dişi
Salğar	: Damlar	Uzatmak	: (Burada) Yolcu etmek.
Saç popiği	: Saç bağı	Uç tüp anar	: 3 Nar Ağacı
Sayragan	: Öten	Yadımda, Yadingda:	hatırında, Hatırında
Setivalgan	: Satın alınan	Yangur	: Yağmur
Sufa	: Oturacak yer	Yamul	: Hapisane
Sunduradı	: Kıracak	Yanbulak	: Yer adı
Sönggeç	: Kalça	Yasıdım	: Yattım
Sümelek	: Kıvırcık	Yayrap yaşnap	: Serpilip yeşerip
Şamal	: Rüzgâr	Yelpüp koyay mu	: Yelpezeleyim mi
Talaga	: Dışarıya	Yığlamak	: Ağlamak
Tallevalgan	: Seçip alan	Yetelep	: Yedekleyip
Tança	: Damla	Yolbars (Yolvas):	Kaplan
Taşkırı	: Dışarı	Yumalap	: Yuvarlanıp
Teprenmes	: Sarsılmaz	Yügürtüp	: Koşarak
teksün	: (Burada) Evlensin		
Temtilep	: Şaşırp		
Tircyli	: Derelim		

Adres : A. ŞEKÜR TURAN Gülseren Sok. 13/6 MALTEPE

- ÜCRETSİZDİR -